

MUZEE NOI

ÎN MEXIC*

L. CHIȚESCU, V. LEAHU

Pe noua direcție de proiectare și construire a edificiilor pentru muzee s-au angajat în anii din urmă și arhitecții din Mexic, prin soluțiile arhitecturale și expoziționale adoptate, muzeele din această țară oferind un interes deosebit.

Muzeul național de antropologie, Muzeul de artă prehispanică, Muzeul de artă modernă, Muzeul din Ciudad Juarez, Muzeul național de pedagogie sînt doar cîteva dintre unitățile ce își expun colecțiile și își desfășoară activitatea în edificii noi, clădite într-o viziune arhitecturală nouă și dotate cu echipamente tehnice complexe, moderne.

Muzeul național de antropologie din Mexic este patronat de Institutul național de antropologie și istorie, în rețeaua căruia activează, de altfel, încă 31 de unități cu caracter național și regional, precum și muzeele din stațiunile arheologice.

Muzeul a fost inaugurat în 1964, într-un edificiu monumental realizat după proiectul arhitecților Pedro Ramirez Vasquez, Rafael Mijarez Alcerreca și Jorge Campuzano.

Pentru instituție a fost rezervată în marele parc Chapultepec (zonă bogată în relicve istorice, fiind primul loc unde s-au fixat aztecii la

sfîrșitul migrației lor) o suprafață de 125 000 m². Edificiul însumează o suprafață de 44 000 m² spații acoperite, la care se adaugă — de asemenea pentru nevoi expoziționale — un spațiu neacoperit de 35 700 m². Expoziția permanentă ocupă o suprafață utilă de 30 000 m², divizată în 25 spații funcționale mari, repartizate pe două nivele, corespunzătoare secțiilor principale ale muzeului: secția arheologică (situată la parter) și cea de etnologie (aflată la etaj). Pentru ambele secții, arhitecții au prevăzut — prin circuite independente — posibilități de vizionare separată. Pe lângă spațiul afectat expoziției permanente se află, în comunicare directă cu hall-ul primului nivel, săli de expoziții temporare și o sală pentru conferințe și proiecții. Un element aparte îl constituie așa-numitul «serviciu școlar», unde, în cîteva camere, comunicînd de asemenea cu hall-ul, elevii sînt inițiați asupra celor ce vor vedea în muzeu, sau asistă la lecții practice de istorie. În edificiu sînt incluse și spațiile pentru depozite, birourile lucrătorilor muzeului (personal științific și tehnic-administrativ), atelierele și laboratoarele utilate cu tehnică modernă de cea mai recentă factură. În structura clădirii figurează, de asemenea, spații pentru o bibliotecă de 250 000 volume, dispunînd și de o arhivă istorică, un serviciu de manuscrise, o sală de lectură a microfilmelor (acestea cifrindu-se la cca 12 000 000 clișee-document). Se mai află încă un auditorium de 350 locuri, un restaurant cu bucătărie proprie. Pentru a răspunde necesităților muzeografiei moderne, în sălile expozițiilor (modificabile prin pereți mobili, instalați cu ajutorul unor mecanisme de prindere în podele și plafoane), funcționează sisteme de asigurare a temperaturii și umidității constante, instalații pentru recondiționarea aerului, un sistem de alarmă pentru cazuri de furt și sistem de alarmă anti-incendiu. În fiecare sală există aparate de ghidaj electromagnetic și instalații necesare organizării de spectacole «sunet și lumină».

Proiectarea și construcția edificiului pentru Muzeul național de antropologie din Mexic a durat trei ani — timp în care s-a precizat și planul general de vizitare (cu circuitele) precum și planurile detaliate pentru fiecare sală. După fixarea numărului sălilor, echipe de muzeografi au stabilit planurile de expunere pentru fiecare sală și temă. Apoi, într-o altă etapă a organizării, echipe alcătuite din muzeografi, arheologi, istorici și etnografi au efectuat adunarea și selectarea exponatelor, întocmirea machetelor, a tuturor materialelor complementare.

Muzeul național de antropologie evocă perioade și momente importante privind descoperirile arheologice, etnografia, lingvistica, istoria veche și antropologia Mexicului. Definind cît mai exact profilul instituției se cuvine să fie consemnată împrejurarea că în concepția realizatorilor muzeului, noțiunea de antropo-

* Ignacia Bernal — Le musée national d'anthropologie de Mexico, Museum, XIX, 1, 1966, p. 8—14.
L'architecture d'aujourd'hui, nr. 192, Éditions culturelles, p. 12—17, 1966.

logie designează un domeniu complex de cercetare care include arheologia și etno-istoria, etnologie, lingvistica și antropologia.

Colecțiile Muzeului național de antropologie provin în proporție masiv precumpănitoare din Mexic, dar și din cultura populațiilor maya din Guatemala, Honduras-ul britanic, Honduras și Salvador. În secția de arheologie se remarcă mai ales o sală consacrată culturilor străvechi din America Centrală, o suită de cinci săli prezentind civilizațiile apuse din platoul mexican, un alt grup de săli consacrate arheologiei regiunilor situate la periferia platoului mexican. Miile de exponate evocă viața economică a populațiilor străvechi precum și organizarea lor socială și, în egală măsură, viața lor spirituală, cu accente pe înfățișarea diferitelor forme de cult. În organizarea secției de etnografie s-a căutat ca diferitele teme să continue — pe verticală — expunerea din sălile de arheologie. Ca atare, o cameră de la etaj, din secția etnografică, cuprinde mărituri privitoare la viața, obiceiurile, organizarea socială, portul etc. întâlnite tocmai în aria la care, dedesubt, la parter, se referă expunerea arheologică. Astfel, deasupra sălii de la parter care evocă arheologia ținutului Oaxaca, se află la etaj sala consacrată etnografiei aceluiași teritoriu — ș.a.m.d.

În cadrul Muzeului național de antropologie a fost deschisă în anul 1966 o secție nouă, cu profil istoric: „Lupta poporului mexican pentru libertate”, organizată într-un pavilion clădit tot în parcul Chapultepec. La proiectarea și construcția pavilionului s-a căutat ca el să se integreze în peisajul parcului și totodată să se permită vizionarea din noul edificiu, a grădinilor.

Noua secție evocă principalele momente ale luptei duse de poporul mexican pentru dobândirea independenței și a egalității naționale și sociale din momentul cuceririi aztecilor de către spanioli. Sunt evocate războaiele indienilor și metişilor din evul mediu, marea răzcoală din 1810—1815, lichidarea dominației spaniole în 1820; proclamarea Republicii Federative a Mexicului în 1824, revoluția burgheză din anii 1850—1857, revoluția burghezo-democratică din anii 1910—1917 etc.

Printre soluțiile muzeografice la care s-a recurs în noua secție a Muzeului național de antropologie se remarcă îndeosebi dioramele istorice (reconstituiri ale unor evenimente politice și militare: evenimente de palat, bătălii etc.). Mărimea dioramelor ajunge până la $2,30 \times 1,20 \times 1$ m. „Punerile în scenă” (realizate pe baza unei documentații riguroase științifice asupra interioarelor și exterioarelor, după hărți, stampe, fotografii, costume și alte materiale de epocă, precum și pe baza ridicărilor topografice ale exterioarelor) sunt făcute cu figuri în lut ars, modelate și pictate, personajele având cca 32 cm înălțime.

Muzeul național din Ciudad Juárez a fost construit în anii 1965—1966, după planurile

arhitecților Pedro Ramirez Vasquez și Rafael Mijarez Alcerreca. Situat în apropierea frontierei Mexicului cu Statele Unite ale Americii și fiind un muzeu mult vizitat de turiști — îndeosebi din cele două țări menționate — arhitecții au ținut seamă în proiectarea edificiului atât de predilecția nord-americanilor pentru spectacular, cât și de sensibilitatea mexicanilor pentru arhitectura națională.

Modern în viziune și soluții, dar afirmând din plin trăsăturile arhitecturii mexicane, Muzeul din Ciudad Juárez se impune printr-o deosebită forță plastică a construcției.

Centrul muzeului este constituit dintr-o sală circulară cu suprafața de 400 m^2 divizată prin pereți dispuși radial, care permit realizarea diferitelor spații de expunere a colecțiilor. Sala este acoperită de o cupolă construită din material plastic și mari panouri de sticlă și este înconjurată de un bazin cu apă, circular, traversat pe o rază, de o pasarelă ducând către intrare. Un alt pasaj conduce către un al doilea pavilion, semicircular, cu o suprafață de 440 m^2 incluzând două mari spații de expunere, și ele modificabile prin sisteme de pereți mobili.

Osatura pavilionului central comportă zece puncte de sprijin din beton armat pe o linie radială suportând un trunchi de con din beton armat, cu două deschideri opuse, care marchează — una, o nișă pentru o sculptură prehispanică de mari dimensiuni, cealaltă, intrarea în muzeu. Ansamblul sălilor este acoperit de o boltă din poliesteri și fibre de sticlă, cu un diametru de 20 m^2 . În structura construcției sunt incluse spații pentru ateliere de restaurare, birouri, bibliotecă, săli pentru echipamente mecanice, bar.

Muzeul din Ciudad Juárez evocă și el momente importante din istoria poporului mexican și, în plus, aspecte din geografia economică și privind dezvoltarea industrială a țării. În sălile de istorie atrag mai ales atenția colecțiile din perioadele precolumbiană, colonială și modernă. În spațiile rezervate vieții economice a Mexicului contemporan sunt expuse produse naturale și industriale, materiale ilustrând dinamica comerțului.

De lângă edificiul muzeului, drumuri de acces conduc într-un spațiu verde, către o mare expoziție horticolă.

Muzeul național de antropologie din Mexic și Muzeul național din Ciudad Juárez constituie realizări remarcabile ale muzeografiei contemporane. Estetica expozițională — întemeiată îndeosebi pe o ritmică echilibrată și variată a interioarelor — oferă și ea rezolvări dintre cele mai izbutite și mai interesante. În fine, faptul că fiecare dintre cele două unități prezentate constituie un organism complex de cercetare — rezolvând multiple probleme de valorificare, de conservare și restaurare, concomitent cu o bogată activitate cultural-educativă, le recomandă ca etalon în viața muzeistică de pretutindeni.